

PROGRAMMAS “STARPTAUTISKĀ POLICIJAS SADARBĪBA UN NOZIEDZĪBAS APKAROŠANA” KONCEPCIJA AR PAPILDINĀJUMU PAR EIROPAS EKONOMIKAS ZONAS UN NORVĒĢIJAS REZERVES FINANSĒJUMA IZMANTOŠANU

EEZ Finanšu instruments 2014 – 2021

Dokumenta datums: 14/08/2020

PAMATINFORMĀCIJA

MK apstiprinātās koncepcijas¹ papildinājumi par rezerves finansējuma izmantošanu projektam Nr. 7. “Tiesu ekspertīžu sistēmas un notikumu vietas apskates kapacitātes stiprināšana” ir “iezīmēti” pielikumā (2. - 4., 7. - 8., 10. - 11., 13., 15., 24. – 29. lpp.).

Programmas nosaukums:	Starptautiskā policijas sadarbība un noziedzības apkarošana
Programmas jomas:	Starptautiskā policijas sadarbība un noziedzības apkarošana (PJ20) Vardarbība ģimenē un ar dzimumu saistīta vardarbība (PJ22)
Atbalsta joma (-as):	Programmas joma 20 <ul style="list-style-type: none">• Nacionālo un ārvalstu tiesībsargājošo iestāžu sadarbība, piemēram Europol, Interpol un Frontex;• Tiesībsargājošo iestāžu sadarbības efektivitāte cīņā pret organizēto noziedzību;• Sadarbība starp iestādēm, t.sk. nacionālā līmeņa tiesībsargājošajām iestādēm, un ar attiecīgajām ieinteresētajām pusēm, piemēram, nevalstiskām organizācijām (NVO) un sabiedrību, jo īpaši ar neaizsargātām grupām;• Tieslietu ķēde - sadarbība un tīklu veidošana starp tiesu iestādēm, t.sk. tiesām, prokuratūras dienestiem, policiju un korekcijas dienestiem;• Starpvalstu noziedzības apkarošana, t.sk. kibernoziegumi, cilvēku tirdzniecība un kontrabanda, organizētās noziedzīgās grupas;• Naida noziegumu un vardarbības ekstrēmisma apkarošana;• Vardarbības noziegumu apkarošana;• Pret darbiniekiem vērstu, ar darba vietu saistītu noziegumu, naudas atmazgāšanas un korupcijas apkarošana;• Policijas sistēmas efektivitāte un tās darbība;

¹ IEM priekšlikums par jauno rezerves komponenti programmā izstrādāts, kā papildinājums koncepcijai, kas nacionāli apstiprināta ar MK 2018.gada 28.augusta sēdes protokolu Nr.40 18.§. un informatīvo ziņojumu par izmaiņām koncepcijā, kas nacionāli apstiprināts ar MK 2019.gada 5.novembra sēdes protokolu Nr. 51 50.§.

	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Sistēmas, lai aizsargātu un atbalsētu noziegumu upurus;</i> • <i>Bērniem piemērota tieslietu sistēma.</i> <p>Programmas joma 22</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Vardarbības ģimenē un ar dzimumu saistītas vardarbības novēršana;</i> • <i>Vardarbības ģimenē un dzimumu saistītas vardarbības upuru aizsardzība un atbalsts;</i> • <i>Efektīvas un integrētas reaģēšanas sistēmas, ieskaitot policijā, tieslietās, veselības un pakalpojumu iestādēs.</i> 	
Īpašas intereses saprāšanās memorandā:	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Programma koncentrējas uz ekonomisko noziegumu apkarošanu un bērniem piemērotas tieslietu sistēmas stiprināšanu</i> • <i>Izstrādājot programmas koncepciju, tiks izskatīta iespēja īstenot iepriekš noteikto projektu ekonomisko noziegumu apkarošanas jomā ar Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizāciju (OECD) kā projekta partneri</i> • <i>Izstrādājot programmas koncepciju, tiks izskatīta iespēja īstenot iepriekš noteikto projektu bērniem piemērotas tieslietu sistēmas stiprināšanas jomā ar Islandes valdības Bērnu tiesību aizsardzības aģentūru kā projekta partneri</i> • <i>No programmas kopējiem attiecināmajiem izdevumiem maksimālais pieejamais finansējuma apjoms infrastruktūrai (“stingrie” pasākumi) tiks norādīts programmas koncepcijā</i> • <i>Izstrādājot Programmas grozījumus, ņemot vērā priekšlikumu par rezerves finansējumu 2 449 000 EUR izlietojumu programmā “Starptautiskā policija sadarbība un noziedzības apkarošana” Iekšlietu ministrija, Tieslietu ministrija un Veselības ministrija ir konceptuāli vienojušās par kopīgas prioritātes “Tiesu ekspertīžu sistēmas un notikumu vietas apskates (kriminālistikas jomas) kapacitātes stiprināšana” virzīšanu turpmākajām sarunām</i> 	
Programmas piešķirums:	<i>Kopā</i>	€ 17 449 000
	<i>EEZ piešķirums</i>	€ 17 278 000
	<i>Norvēģijas piešķirums</i>	€ 171 000
Programmas apsaimniekotājs:	<i>Iekšlietu ministrija</i>	
Starptautiskā partnerorganizācija:	<i>Eiropas Padome</i>	

Programmas apraksts un pamatojums

EEZ Finanšu instrumenta 2014.-2021. gada perioda programmas “Starptautiskā policijas sadarbība un noziedzības apkarošana” (turpmāk tekstā – programma) mērķis ir stiprināt vairāku ieinteresēto pušu kapacitāti ekonomisko noziegumu novēršanā un apkarošanā Latvijā, kā arī stiprināt multidisciplināro un

starpinstitucionālo sadarbību, lai nodrošinātu, ka ar bērniem, kas cietuši no vardarbības vai ir kļuvuši par tās lieciniekiem, Latvijā tiek strādāts bērniem draudzīgā veidā (ieviešot *Barnahus* modeli). Programma būs izstrādāta tā, lai tās rezultāti sekmētu EEZ Finanšu instrumenta 2014.-2021.gada perioda prioritāšu īstenošanu – sociālās un ekonomiskās nevienlīdzības mazināšanu un divpusējās sadarbības veicināšanu ar Donorvalstīm.

Latvijas Republikas Iekšlietu ministrijas (turpmāk - programmas apsaimniekotājs) pieeja ir balstīta uz izpratni, ka ekonomisko noziedzību un vardarbības ģimenē un ar dzimumu saistītas vardarbības problēmas nevar atrisināt tikai iekšlietu, tieslietu un veselības aprūpes nozares. Programmas apsaimniekotāja pārliecība ir tāda, ka, lai sasniegtu vēlamos programmas mērķus, ir ļoti svarīgi iesaistīt plašu ieinteresēto pušu loku. Tāpēc, lai plānotu ilgtspējīgu uz rezultātiem balstītu programmu, ir notikušas vairākas tikšanās un telekonferences starp programmas apsaimniekotāju un dažādu ieinteresēto pušu pārstāvjiem, t.sk. starptautisko partnerorganizāciju - Eiropas Padomi (turpmāk - EP), projekta partnera organizāciju - Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizāciju (turpmāk - OECD), valsts iestādēm, pilsonisko sabiedrību, privāto sektoru, nevalstiskām organizācijām.

2018. gada 13. martā Rīgā notika programmas ieinteresēto pušu konsultācijas, kurās piedalījās pārstāvji no vairāk nekā 20 iestādēm. Tika apspriestas aktuālās problēmas un prioritārās vajadzības ekonomiskās noziedzības novēršanas un apkarošanas jomā, kā arī aktuālās problēmas un vajadzības vardarbības ģimenē un ar dzimumu saistītas vardarbības jomā Latvijā. 2018. gada 14. martā Rīgā notika programmas stratēģiskā sanāksme, kurā piedaloties pārstāvjiem no EP, OECD, Norvēģijas Karalistes vēstniecības Rīgā, Finanšu instrumenta biroja un LR Finanšu ministrijas (vadošā iestāde), tika apkopoti ieinteresēto pušu konsultāciju rezultāti, un tika panākta vienošanās par problēmām un vajadzībām, kuras tiks risinātas programmā.

2020. gada jūnijā un jūlijā Rīgā notikušas vairākas programmas ieinteresēto pušu konsultācijas, kurās piedalījās pārstāvji no Iekšlietu ministrijas, Tieslietu ministrijas un Veselības ministrijas un tām padoto iestāžu pārstāvjiem – ekspertiem apspriežot aktuālās ar tiesu ekspertīzes un kriminālistikas jomu saistītās problēmas un vajadzības tiesu ekspertīzes sistēmas sakārtošanā valstī.

Ministru kabineta 2020. gada 14. jūlija sēdē (Protokols Nr.44 56.§) tika izskatīts un valdības atbalstīts informatīvais ziņojums "Par tiesu ekspertīžu institūta reformas ieviešanas iespēju izvērtējumu", kas paredz vairākus tiesu ekspertīžu institūta reformas posmus, ar mērķi izveidot vienotu tiesu ekspertīžu iestādi. Tiesu ekspertīžu institūta reformas pirmais posms paredz, saglabājot esošo tiesu ekspertīžu institucionālo sistēmu, veikt darbības, kas veicinās tiesu ekspertīzes jomas plānveidīgu (sabalansētu, saskaņotu) attīstību. Tiesu ekspertīžu institūta reformas otrais posms paredz ne vēlāk kā līdz 2025. gada 31. decembrim Tieslietu ministrijas padotībā izveidot vienotu tiesu ekspertīžu iestādi, Valsts policijas Kriminālistikas pārvaldes Ekspertīžu biroju, pievienojot Valsts tiesu ekspertīžu birojam (turpmāk – VTEB). Vienlaikus, ņemot vērā tiesu medicīnas ekspertu kā ārstniecības personu statusu, paredzēts, ka tiesu medicīnas ekspertīzes attīstāmas veselības nozares sistēmā.

Tā kā objektu un pēdu izpēte šobrīd notiek dažādās tiesu ekspertīžu iestādēs, ko nodrošina Tieslietu ministrijas, Iekšlietu ministrijas un Veselības ministrijas pārziņā esošas tiesu ekspertīžu iestādes (attiecīgi – VTEB, Valsts policijas Kriminālistikas pārvalde un Valsts tiesu medicīnas ekspertīžu centrs), tad pasākumus tehniskās kapacitātes un ekspertu kompetences nodrošināšanai nepieciešams realizēt visās tiesu ekspertīžu iestādēs vienādā līmenī. Tieslietu ministrijai ir valstī vadošā loma politikas tiesu ekspertīžu jomā izstrādē, kā arī atbilstoši valdības apstiprinātajam plānam Tieslietu ministrijai ir piešķirta vadošā loma vienotas tiesu ekspertīžu iestādes izveides procesā. Ievērojot minēto, pasākumu koordināciju un ieviešanu ekspertīžu iestādēs projekta ietvaros īstenotu Tieslietu ministrija.

Lai nodrošinātu veiksmīgu vienotas tiesu ekspertīžu iestādes plāna ieviešanu, vienmērīgi attīstot tiesu ekspertīzes sistēmu valstī, un radītu priekšnoteikumus kvalitatīvam tiesu ekspertīzes procesam, ir būtiski ar mūsdienu tehniskajām prasībām atbilstošu tehnisko nodrošinājumu un atbilstoši kvalificētu personālu nodrošināt ne tikai tiesu ekspertīzi, bet arī Valsts policijas Kriminālistikas pārvaldes Reģionālo biroju – struktūrvienību, kuras pamatfunkcija ir pēdu fiksēšana notikumu vietu apskatēs.

Programmas jomā 20, dalījums starp “mīkstajiem” un “stingrajiem” pasākumiem ir plānots 40% apjomā “mīkstie” un maksimums 60% apjomā “stingrie” pasākumi.

Programmas jomā 22, dalījums starp “mīkstajiem” un “stingrajiem” pasākumiem ir plānots 50% apjomā “mīkstie” un maksimums 50% apjomā “stingrie” pasākumi.

Problēmu risināšana ekonomiskās noziedzības jomā

Saskaņā ar programmas stratēģiskajā sanāksmē pieņemtajiem lēmumiem programma risinās sekojošas problēmas ekonomiskās noziedzības jomā - plaši izplatīta korupcija, nepietiekama un neefektīva starpinstucionālā sadarbība, nepietiekami informācijas apmaiņas mehānismi, nepilnības noziedzīgo nodarījumu izmeklēšanā, pārobežu ekonomiskie noziegumi, noziedzīgu līdzekļu legalizācija un integritātes trūkums finanšu sistēmā, kompetento iestāžu pietiekamu zināšanu un kompetences trūkums, tiesu ekspertīžu nesamērīgi gari termiņi un ekspertīzes iespēju nepietiekamība atbilstoša tehniskā aprīkojuma trūkuma dēļ. Šīs problēmas būtiski ir ietekmējušas ārvalstu investoru uzticību Latvijai. Programmas apsaimniekotāja mērķis ir veikt mērķtiecīgus pasākumus vairākās jomās un dažādos līmeņos, lai stiprinātu investoru uzticēšanos, koncentrējoties uz to, lai maksimāli palielinātu to tiesībsargājošo un uzraudzības aģentūru darbības efektivitāti, kas iesaistītas ekonomisko noziegumu novēršanā un apkarošanā.

Plānotās aktivitātes atbilst nacionālajām stratēģijām, likumdošanas aktiem, nacionālajai un Eiropas Savienības (turpmāk tekstā – ES) politikai, t.sk. Deklarācijai par Ministru prezidenta Māra Kučinska vadītā LR Ministru kabineta iecerēto darbību, Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijai līdz 2030. gadam, Latvijas Nacionālajam attīstības plānam 2014.- 2020. gadam, ES Iekšējās drošības stratēģijai, Valsts policijas (turpmāk tekstā – VP) attīstības koncepcijai, Latvijas Republikas Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk tekstā – VID) darbības un attīstības stratēģijai 2017. - 2019. gadam, Ministru kabineta 2020. gada 14. jūlija sēdes protokollēmumam Nr.44 56§ "Informatīvā ziņojums "Par tiesu ekspertīžu institūta reformas ieviešanas iespēju izvērtējumu".

Korupcijas mazināšana

Saskaņā ar 2018. gada Eurobarometra pētījumu, 84% aptaujāto uzskata korupciju Latvijā par izplatītu problēmu (vidēji ES valstīs šis rādītājs ir 68%). Atbildot uz jautājumu, vai korupcija ikdienā iedzīvotājus personiski ietekmē, 16% iedzīvotāju atbildēja apstiprinoši (vidēji ES valstīs - 25%). 8% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju apgalvoja, ka ir kļuvuši par korupcijas upuri vai liecinieku (vidēji ES valstīs - 5%). Pēc 43% aptaujāto domām primārais korupciju sekmējošais faktors ir pārāk ciešas uzņēmēju un politiķu attiecības, savukārt 39% aptaujāto uzskata, ka korupcijas plašo izplatību visvairāk ietekmē draugu un ģimenes locekļu atbalstīšana valsts pārvaldes iestādēs.²

Viens no iedarbīgākajiem veidiem, kā cīnīties ar korupciju, ir efektīva trauksmes celšanas sistēma. Tā sekmē sabiedrības iesaisti trauksmes celšanā par iespējamiem korupcijas gadījumiem un arī citiem likuma

² <http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/SPECIAL/surveyKy/2176>

pārkāpumiem valsts un privātajā sektorā. Trauksmes celšanas sistēma Latvijā nav vēl pilnībā izveidota, un tas uzskatāms par būtisku šķērslī cīņā ar korupciju. Īpaši noteikumi ir vajadzīgi, lai likumīgi aizsargātu trauksmes cēlējus. Noteikumi ir izstrādāti, un šobrīd tiek apspriesti Ministru Kabinētā.

Programma atbalstīs korupcijas novēršanu un apkarošanu, veidojot tiešsaistes trauksmes celšanas platformu un tādējādi veicinot EP Pretkorupcijas starpvalstu grupas (GRECO) rekomendāciju ieviešanu, kā arī palielinot sabiedrības informētību par trauksmes celšanas aktivitātēm un apmācot darbiniekus, kuru darbs ir saistīts ar korupcijas novēršanu un apkarošanu.

Mērķa grupa ir Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs (turpmāk – KNAB).

Starpinstitucionālās sadarbības veicināšana un informācijas apmaiņas mehānismu uzlabošana

Starpinstitucionālajai sadarbībai noziedzības novēršanā un apkarošanā ir būtiska nozīme. Esošā tiesībsargājošo iestāžu (turpmāk tekstā – TSI) sadarbība Latvijā joprojām ir galvenokārt neformāla un tiek noteikta katrā gadījumā atsevišķi. Programma atbalstīs efektīvu sadarbības mehānismu izstrādi un ieviešanu Latvijā. Sadarbībā ar OECD tiks īstenotas mērķtiecīgas aktivitātes, lai veicinātu sadarbību starp TSI.

Informācijas un izlūkdatu apmaiņa ir būtisks TSI instruments cīņai pret noziedzību gan valsts, gan starptautiskā līmenī, kuru kā prioritāti ir izvirzījusi arī Eiropas Savienība un Latvijas valdība. Šķēršļu likvidēšana efektīvai informācijas apmaiņai ir rentabls ekonomisko noziegumu apkarošanas veids.

Pašlaik VP ir uzsākusi informācijas apmaiņas tiešsaistes platformas "Nacionālais kriminālizmeklēšanas modelis" (turpmāk tekstā – NKIM) izveidi, izmantojot finansējumu, kas pieejams no Iekšējās drošības fonda 2014.-2020. gadam. VP NKIM nodrošinās informācijas apmaiņu reālā laikā, galvenokārt starp iekšlietu nozares iestādēm.

Programmas mērķis ir izveidot NKIM VID. Tas vēlāk tiks sasaistīts ar VP NKIM, tādējādi, dodot iespēju efektīvāk, un kvalitatīvāk identificēt indivīdu un organizāciju modeļus, savienojumus un attiecības. Darbības, kas saistītas ar NKIM izveidi VID, ietvers tiesību aktu pielāgošanu, infrastruktūras uzlabošanu, kā arī darbinieku zināšanu un prasmju uzlabošanu iesaistītajās valsts iestādēs.

Mērķa grupa ir VID un VP.

Ekonomisko noziegumu krimināllietu izskatīšanas efektivitātes palielināšana, paātrinot un uzlabojot ekonomisko noziegumu izmeklēšanas procesa kvalitāti

Ekonomisko noziegumu apkarošana ir sarežģīts process. Svarīgi faktori ekonomisko noziegumu novēršanas un apkarošanas procesos ir noziegumu laicīga atpazīšana, efektīva pierādījumu izsekošana, arestēšana un konfiscēšana nozieguma vietās, saskaņota, visaptveroša un efektīva kriminālistikas ekspertīžu veikšana, kā arī profesionāli un rūpīgi veikts viss izmeklēšanas process kopumā. Šie faktori galvenokārt ir atkarīgi no izmeklētāju un citu attiecīgu ekspertu kompetences un atbilstošas modernas tehnikas pieejamības. Latvija šobrīd spēj nodrošināt tikai niecīgu daudzumu to īpašību, kas raksturo efektīvu un saskaņotu sistēmu ekonomisko noziegumu izmeklēšanā un kriminālvajāšanas uzsākšanā. Viens no galvenajiem faktoriem esošajā situācijā ir kriminālistikas ekspertīžu kvalitāte.

VP Ekonomisko noziegumu apkarošanas pārvalde (turpmāk tekstā - ENAP) un VP Kriminālistikas pārvalde (turpmāk tekstā - KP) cieši sadarbojas ekonomisko noziegumu novēršanā un apkarošanā Latvijā. Statistika uzrāda, ka tikai vidēji 10% no visām ekonomisko noziegumu krimināllietām Latvijā tiek nodotas kriminālvajāšanai (piemēram, 2017. gadā 52 no 513 ekonomisko noziegumu krimināllietām tika nodotas

kriminālvajāšanai, savukārt laika periodā no 2013. - 2016. gadam tikai 12 no 399 noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas krimināllietām tika nodotas kriminālvajāšanai). Tajā pašā laikā, pat tās lietas, kas nonāk tiesā, tiesneši bieži kritizē, jo trūkst pietiekamu pierādījumu, lai panāktu notiesājošu spriedumu. Šie dati skaidri norāda uz to, ka VP ir būtiski jāuzlabo kvalitāte un spējas lietu izskatīšanā un kriminālistikas ekspertīžu nodrošināšanā. Tādēļ programmā tiks stiprināta vienlaicīgi gan VP ENAP, gan VP KP institucionālā kapacitāte. Turklāt, cik vien iespējams, prokurori un tiesu eksperti tiks iekļauti programmas aktivitātēs.

Mērķa grupa ir VP ENAP, VP KP, Finanšu izlūkošanas dienests (turpmāk – tekstā FID) , Ģenerālprokuratūra, Latvijas Banka un KNAB.

Ekonomiskie noziegumi uz robežām

Šengenas zona ir lielākā brīvā ceļojumu zona pasaulē, kuras ietvaros vairāk nekā 400 milj. ES dalībvalstu pilsoņiem un tās viesiem ir nodrošināta brīva personu kustība un preču plūsma bez iekšējo robežu kontroles. Teritorijā, kurā netiek veikta iekšējo robežu kontrole, pārrobežu draudi, kas ietekmē šīs valsts sabiedrisko kārtību vai iekšējo drošību, ir kopējas intereses jautājums.

Latvija ir atbildīga par garākās ārējās sauszemes ES/Šengenas valstu robežas ar Baltkrieviju un Krieviju apsardzību. Robežšķērsošanas vieta “Terehova” (turpmāk tekstā – RŠV Terehova) ir lielākā robežšķērsošanas vieta³ ar Krievijas Federāciju, kas atrodas uz A12 šosejas virzienā uz Maskavu. Būtiskākie līdzšinējie izaicinājumi uz Latvijas ārējās robežas ekonomiskās noziedzības jomā ir akcīzes preču, kā arī narkotiku kontrabanda un naudas atmazgāšana (t.sk. skaidras naudas kontrabanda).

ES Politikas ciklā 2018. - 2021. gadam noteiktie mērķi paredz samazināt sintētisko narkotiku tirdzniecību, ieskaitot ekstāzi un LSD. Vienlaikus ES jāierobežo organizētās noziedzības grupējumu aktivitātes, kas ir atbildīgas par kaņepju, heroīna un kokaīna, ieroču kontrabandu, kā arī tās, kuras ir iesaistītas viltotu preču ražošanā un izplatīšanā, tādējādi pārkāpjot veselības, drošības un pārtikas normatīvās prasības.

Galvenie instrumenti, lai cīnītos pret ekonomiskiem noziegumiem un garantētu drošību uz robežām, ir zinoši darbinieki, prasmīgi dienesta suņi, atbilstošas, mūsdienīgas iekārtas un moderna infrastruktūra. Programmas mērķis būs izstrādāt efektīvu un visaptverošu muitas kontroles sistēmu RŠV Terehova. VID Nodokļu un muitas policijas dienesta kapacitāte tiks stiprināta, lai veiktu kriminālās izlūkošanas uzdevumus un muitas kontroles pasākumus akcīzes preču, skaidras naudas un nelegālu preču kontrabandas novēršanā un atklāšanā uz ES ārējās robežas. Muitas pārvaldes kinoloģijas dienesta kapacitāte tiks stiprināta muitas dienesta suņu darba uzlabošanai, lai samazinātu aizliegto un ierobežoto preču kontrabandu, t.sk. narkotiku, cigarešu un naudas kontrabandu. Programmas aktivitātes mērķētas uz nepilnību mazināšanu attiecībā uz pārrobežu skaidras naudas kustību, kur Latvija nav spējusi demonstrēt efektīvu nedeklarētas vai nepatiesi deklarētas valūtas kustības pārrobežu konfiskācijas sistēmu uz robežas.

Mērķa grupa ir VID Nodokļu un muitas policijas pārvalde, VID Muitas pārvaldes kinoloģijas dienests un citas iestādes, kuras apkaro ekonomiskos noziegumus uz robežas.

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas mazināšana

³ 2017. gadā Latvijas-Krievijas robežu šķērsoja 871 511 transportlīdzekļi, no kuriem gandrīz 62% šķērsoja RŠV Terehova. Kopējais robežu šķērsojošo personu skaits bija 930 575, no kuriem 62% šķērsoja RŠV Terehova. Kopumā 2017. gadā reģistrēti 551 administratīvie pārkāpuma protokoli, no kuriem 349 reģistrēti RŠV Terehova. 307 administratīvie pārkāpuma protokoli tika sastādīti par akcīzes preču kontrabandu, no kuriem 167 sastādīti RŠV Terehova.

Latvija ir finanšu "koridors" starp Rietumeiropas un Neatkarīgo Valstu Sadraudzības (NVS) valstīm. Vienlaikus, Latvija ir reģionālais finanšu centrs, kurā vairums komercbanku piedāvā pakalpojumus ārvalstu klientiem (t.sk. no NVS valstīm), tostarp ieguldījumu pakalpojumu un pārvaldības nodrošināšanu.

Lai gan Latvija pēdējos gados ir veikusi būtiskus uzlabojumus finanšu sistēmas stiprināšanā, ārvalstu regulatori joprojām norāda uz augstu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas līmeni finanšu sektorā. Tas liecina, ka nepieciešamas turpmākas aktivitātes, kas vērstas uz sarežģīto ekonomisko noziegumu formu atpazīšanu.

Šajā kontekstā programma palīdzēs nodrošināt finanšu nozares integritāti, uzraudzību un atbilstību privātajam sektoram.

Mērķa grupa ir FID, Finanšu un kapitāla tirgus komisija (turpmāk tekstā – FKTK) un komercbankas Latvijā.

Zināšanu un prasmju uzlabošana ekonomisko noziegumu novēršanā un apkarošanā

Ņemot vērā arvien sarežģītākos ekonomiskos noziegumus, korupciju un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas shēmas, noziegumu veiksmīgai vajāšanai un atrisināšanai galvenais ir kvalificēts tiesības sargājošais personāls. Vislabāk šo aktīvu vajadzētu izmantot, nodrošinot mācības un stiprinot kapacitāti, lai nodrošinātu visu programmas aktivitāšu ilgtspēju.

Programmas apsaimniekotājs apzinās, ka šobrīd nav nodrošinātas pietiekošas kopīgās starpinstitutionu mācības. Nepieciešams izstrādāt starpinstitutionu mācību programmas visām ieinteresētajām pusēm, kas iesaistītas peļņu nesošo noziedzīgu nodarījumu izmeklēšanā un kriminālvajāšanā. Programmā tiks apzinātas mācību vajadzības, lai ieviestu piemērotus, jaunus mācību modeļus. Programmas finansējuma saņēmēju personāls tiks mācīts, kas atbilst viņu īpašajām vajadzībām, t.sk. ekonomisko noziegumu novēršanā un apkarošanā, korupcijas novēršanā, NKIM darbībā, ENAP IT rīka pielietošanā praksē, kriminālistikas ekspertīzēs, noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas atpazīšanā, ekonomiskās noziedzības apkarošanā uz robežas.

Lai nodrošinātu mācību programmu ilgtspēju, iespēju robežās tiks izstrādātas mācības pasniedzējiem. Tiks arī nodrošināta atsevišķu mācību programmu pielāgošana VP koledžas vajadzībām.

Tiesu ekspertīžu sistēmas un notikumu vietas apskates (kriminālistikas jomas) kapacitātes stiprināšana

Kvalitatīvai tiesu ekspertīzes veikšanai ir būtiski nodrošināt mūsdienu tehniskajām prasībām atbilstošu tehnisko nodrošinājumu un atbilstoši kvalificētu personālu. Ņemot vērā to, ka 2020. gada 14. jūlija sēdē (Protokollēmuma Nr.44 56.§) atbalstītais Tieslietu ministrijas informatīvais ziņojums "Par tiesu ekspertīžu institūta reformas ieviešanas iespēju izvērtējumu" paredz, ka ne vēlāk kā līdz 2025. gada 31. decembrim, izveidojama vienota tiesu ekspertīžu iestāde, Valsts policijas Kriminālistikas pārvaldes Ekspertīžu biroju pievienojot VTEB, būtiski līdz tam stiprināt Valsts policijas Kriminālistikas pārvaldes (turpmāk – VPKP), VTEB un Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centra (turpmāk – VTMEC) tehnisko kapacitāti un ekspertu kompetences nodrošināšanu vienādā līmenī, kas vienlaicīgi garantētu objektu secīgu pētīšanas iespējamību, kā arī nodrošinot pēdu un objektu izpēti, izmantojot, pirmkārt, nedestruktīvas metodes, lai būtu iespējama turpmākā metožu izmantošana vai arī atkārtota izpēte.

Programma sniegs būtisku ieguldījumu tiesu ekspertīžu iestāžu tehniskās kapacitātes un ekspertu kompetences nodrošināšanā, kas savukārt labvēlīgi ietekmēs vienā lietā veikto ekspertīžu kopējā termiņa samazināšanos un uzlabos kriminālistikas speciālistu atbalstu notikuma vietās.

Mērķa grupa ir: VPKP, VTEB, VTMEC. Ieguvējas būs sabiedrība un visas tiesībsargājošās iestādes (Valsts policija, Prokuratūra, tiesas).

Problēmu risināšana vardarbības ģimenē un ar dzimumu saistītas vardarbības jomā

Saskaņā ar stratēģijas sanāksmē pieņemtajiem lēmumiem programmas ietvaros vardarbības ģimenē un ar dzimumu saistītas vardarbības jomā tiks risināta sekojoša problēma - bērniem, kuri kļuvuši par upuri vai liecinieku vardarbībai, Latvijā nav nodrošināta bērniem draudzīga tiesiskā vide.

Pašlaik izmeklēšanas nolūkos cietušos bērnus vai vardarbības lieciniekus intervē līdz pat 10 dažādi speciālisti (policisti, ārsti, psihologi un sociālie darbinieki). Diemžēl sakarā ar to, ka trūkst specifisku zināšanu un psiholoģisko prasmju, šie speciālisti bieži vien izmanto nepiemērotas intervēšanas metodes. Šī daudznozaru pieeja gadījumos, kad iejaukšanās nenotiek bērniem draudzīgā veidā, bieži noved pie atkārtotas bērnu traumēšanas un atkārtotas bērnu kļūšanas par upuriem. Apvienoto Nāciju Organizācijas Bērna tiesību konvencijas 3. panta 1. punktā noteikts, ka “visās darbībās, kas attiecas uz bērniem, neatkarīgi no tā, vai tās veic valsts, vai privātās sociālās labklājības iestādes, tiesas, administratīvās iestādes vai likumdevējas iestādes, galvenais apsvērumis ir bērna intereses”.

Barnahus (“Bērnu māja”) tika izstrādāts Islandē. Tā ir bērniem draudzīga vieta, kur dažādi speciālisti strādā “zem viena jumta”, lai izmeklētu seksuālā vardarbībā vai citā vardarbībā cietušo bērnu lietas, un tiek sniegts atbilstošs atbalsts cietušajiem bērniem. Saskaņā ar Barnahus pieeju bērnus izmeklēšanas vajadzībām intervē iejūtīgā veidā – telpas ir pielāgotas Eiropas Barnahus Kvalitātes Standartiem⁴, bērnus intervē nodalītā telpā īpaši apmācīti speciālisti, iesaistītajiem speciālistiem tiek nodrošināta tiešraide, tiek nodrošināts intervijas videoieraksts. Barnahus pamatkonceptija ir izvairīties no bērnu pakļaušanas atkārtotām intervijām vairākās institūcijās dažādās to atrašanās vietās. Barnahus ir efektīvs mehānisms, lai reaģētu uz vardarbību, ievērojot no vardarbības cietušo bērnu un bērnu, kas ir vardarbības liecinieki, tiesības, vienlaikus nodrošinot, ka tiek sasniegti kriminālprocesa un rehabilitācijas procesa mērķi.

Lai noskaidrotu, vai Barnahus varētu piemērot Latvijas apstākļiem, Rīgā no 2017. gada aprīļa līdz decembrim nevalstiskās organizācijas Centrs Dardedze telpās tika īstenots izmēģinājuma projekts, kurās ikdienā tiek sniegts psiholoģiskais atbalsts bērniem un viņu ģimenēm, t.sk. vardarbības gadījumos. Islandes valdības bērnu aizsardzības aģentūra un Centrs Dardedze sniedza nenovērtējamu ieguldījumu izmēģinājuma projekta īstenošanā. Pilotprojekta rezultāti pierādīja, ka Barnahus var tikt veiksmīgi ieviests Latvijā.

Programma sniegs būtisku ieguldījumu, lai bērniem, kuri kļuvuši par upuriem vai lieciniekiem vardarbībai, tiek nodrošināts bērniem draudzīgs atbalsts - bērnus nopratinās apmācīti speciālisti atbilstošās telpās, tiks izmantotas piemērotas intervēšanas metodes, tiks sniegts savlaicīgs medicīniskās un garīgās veselības novērtējums. Aktivitātes ietvers efektīvāku un lietderīgāku izmeklēšanas procesu izveidošanu, zināšanu paaugstināšanu personālam, kas strādā ar bērniem, kas kļuvuši par upuriem vai lieciniekiem vardarbībai,

⁴ <http://www.childrenatrisk.eu/promise/wp-content/uploads/sites/4/2018/04/PROMISE-Barnahus-Quality-Standards.pdf>

sabiedrības informēšanu par vardarbību pret bērniem, telpu pielāgošanu atbilstoši Eiropas Barnahus kvalitātes standartiem. Tiek iekļauta skaņas izolācijas nodrošināšana, elektroenerģijas pielāgošana, logu necaurredzamības nodrošināšana, akustikas nodrošināšana, kā arī atsevišķu ieeju nodrošināšana speciālistiem un bērniem, mēbeļu un piederumu iegāde.

Mērķa grupa būs Labklājības ministrija, VP, Bērnu Klīniskās Universitātes slimnīca, Latvijas Bērnu fonds, kā arī vardarbībā cietušie bērni un viņu ģimenes.

Vardarbības ģimenē un ar dzimumu saistītas vardarbības jomā paredzētās aktivitātes atbildīs nacionālajiem plānošanas dokumentiem, normatīvajiem aktiem, nacionālajai un ES politikai, t.sk. ANO Konvencijai par bērnu tiesībām, EP Konvencijai par bērnu aizsardzību pret seksuālu izmantošanu un seksuālu vardarbību, EP Konvencijai par vardarbību pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu, EP stratēģijai par bērna tiesībām laika periodam no 2016. - 2021. gadam.

Finansējuma sinerģijas un papildināmība

Programmas finansējumam, kas paredzēts, lai paātrinātu un uzlabotu lietu izskatīšanas kvalitāti, tiks nodrošināta sinerģija ar Iekšējās drošības fondu – Policijas sadarbība 2014. - 2021. Saskaņā ar IDF-Policija Latvijas nacionālo programmu, noziedzības novēršanas un apkarošanas jomā svarīgie mērķi, kas tiek atbalstīti, ir kriminālistikas sektors, kapacitātes stiprināšana cīņā kibernetizēto apkarotņu, NKIM īstenošana, kā arī kapacitātes stiprināšana institūcijām, kas iesaistītas nopietnu un organizētu noziegumu apkarošanā. Programmas finansējums vēl tiks papildināts arī ar Eiropas Sociālā fonda finansējumu valsts iestāžu personāla kapacitātes stiprināšanai korupcijas novēršanā un ēnu ekonomikas apkarošanā.

Latvijas Tiesu administrācija ar Eiropas Sociālā fonda finansējuma palīdzību laika posmā no 2016. gada līdz 2022. gadam īsteno visaptverošu mācību programmu, kurā kriminālistikas eksperti darbojas kā lektori, lai uzlabotu zināšanas un prasmes kriminālistikā Ģenerālprokuratūras, Augstākās tiesas un VP darbiniekiem, t.sk. interpretēt kriminālistikas ekspertīžu rezultātus krimināllietu izskatīšanas procesā.

Programmas finansējumam, kas paredzēts, lai novērstu un apkarotu ekonomiskos noziegumus uz robežas, tiks nodrošināta sinerģija ar finansējumu no Latvijas pārrobežu sadarbības programmas 2014. - 2020. gadam (projekts "Robežu šķērsošanas punkta Terehova - Burački uzlabošana", pirmais posms - RŠV Terehova infrastruktūras uzlabošana). Sinerģija tiks nodrošināta arī ar pieejamo finansējumu no Latvijas valsts budžeta, kur sekojoši projekti ir procesā: 1) jauna padziļinātas pārbaudes angāra būvniecība muitas kontrolei; 2) esošo kontroles paviljonu atjaunošana uz joslām; 3) elektrisko zīmju uzstādīšana uz nojumēm, lai paātrinātu robežu šķērsošanu 4) muitas pamatinfrastruktūras atjaunošana.

Programmas finansējumam vardarbības ģimenē un ar dzimumu saistītas vardarbības jomā, tiks nodrošināta sinerģija ar valsts budžetu, kas piešķirts izmēģinājuma projekta turpināšanai 2018. gadā Rīgas pašvaldībā. Papildu aktivitātes 2018. un 2019. gadam tiek līdzfinansētas ar ES programmām, t.sk. informācijas izplatīšana un mācības, ieteikumu sagatavošana par to, kā nodrošināt bērniem draudzīgas intervijas ārpus kriminālajām procedūrām (kad tiesa vēl nav iesaistīta), apaļā galda sarunas ar sociālo pakalpojumu sniedzējiem. Tomēr nav alternatīvu finansēšanas iespēju Barnahus izveidei un ieviešanai, kas aptvertu visu valsti. Būs pieejams finansējums no valsts budžeta Barnahus turpmākajai darbībai, tādējādi nodrošinot projekta rezultātu ilgtspēju (finansējums ietver Barnahus pastāvīgu darbību, kā arī atbilstošā personāla, tostarp tieslietu un veselības jomas speciālistu, apmācības, novērtēšanu un turpmāku praktisku uzlabojumu veikšanu).

Finansējuma sinerģija palielinās EEZ Finanšu Mehānisma 2014. - 2021. gadam ietekmi, nodrošinot tā efektīvāku un lietderīgāku izmantošanu.

Divpusējās sadarbības mērķi

Tiks nostiprināta divpusējā sadarbība, apmainoties ar labāko praksi modernās tehnoloģijās, prasmēs un zināšanās.

Attiecībā uz projektu ekonomiskās noziedzības jomā, divpusējās attiecības tiks stiprinātas, aicinot Donorvalstu TSI piedalīties aktivitātēs, kas saistītas ar informācijas apmaiņu, zināšanu pārņemšanu, it īpaši pieredzes apmaiņu un labo praksi ar Norvēģijas muitu, lai cīnītos pret ekonomisko noziedzību uz robežām, aicinot, Eiropas tiesu ekspertīžu iestāžu asociācijas (turpmāk -ENFSI) biedrus (tai skaitā donorvalsts pārstāvjus), INTERPOL un citus, piedalīties aktivitātēs, kas saistītas ar tiesu ekspertu kvalifikācijas celšanu. Attiecībā uz projektu vardarbības ģimenē un dzimumu līdztiesības jomā tiks izveidota divpusēja partnerība ar Islandes Bērnu aizsardzības aģentūru, un tiks nodrošināta zināšanu un pieredzes pārņemšana.

Sadarbība ar starptautiskajām organizācijām

Starptautiska partnerība programmas līmenī ar Eiropas Padomi, OECD un Islandes Bērnu aizsardzības aģentūru nodrošinās augsta līmeņa pieredzi un pievienoto vērtību.

Programma atbalstīs konferenču organizēšanu, seminārus, prakses, mācību vizītes, reģionālās mācības ekonomisko noziegumu un korupcijas izmeklēšanā un kriminālvajāšanai. Tiks atbalstīta un uzlabota sadarbība starp nacionālajām un starptautiskajām TSI, kas nodarbojas ar informācijas apmaiņu un starptautisko līdzekļu izsekošanu korupcijā un citos ekonomiskās noziedzības veidos.

Programmas ieviešanas metodes

Programma tiks ieviesta šādā veidā:

	Plānotais skaits: atklātais(-ie) konkurss(-i)/neliela apjoma grantu shēma(-as)/iepriekš noteiktais(-ie) projekts(-i)/finanšu instrument(-i)	Plānotā summa (€) (katram atklātajam konkursam, katrai neliela apjoma grantu shēmai, iepriekš noteiktajiem projektiem, finanšu instrumentam)	Projekta piešķiruma daļa (%)	Projekta īstenotāji	Projekta partneri
Atklātais(-ie) konkurss(-i):	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Neliela apjoma grantu shēmas:	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Iepriekš noteiktie projekti:	Tiesībsargājošo iestāžu sadarbības veicināšana ekonomisko noziegumu	2 197 000	100%	VID	VP

	novērsšanā un apkarošanā Latvijā				
	Ekonomisko noziegumu novērsšana un apkarošana robežšķērsošanas vietā "Terehova"	2 585 935	100%	VID	Valsts nekustamie īpašumi, OECD
	Atbalsts trauksmes celšanas sistēmas izveidei Latvijā	650 000	100%	KNAB	N/A
	Atbalsts Valsts policijai ekonomisko noziegumu izmeklēšanas paātrināšanai un kvalitātes uzlabošanai Latvijā	8 389 124	100%	VP	OECD, Nodrošinājuma valsts aģentūra, Iekšlietu ministrijas Informācijas centrs
	Darbinieku zināšanu pilnveide noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas apkarošanā Latvijā	450 000	100%	FID	FKTK
	Atbalsts Barnahus ieviešanai Latvijā	2 070 000	100%	Labklājības ministrija	Islandes valdības Bērnu aizsardzības aģentūra, Bērnu klīniskā universitātes slimnīca, OECD
	Tiesu ekspertīžu sistēmas un notikumu vietas apskates kapacitātes stiprināšana	2 881 176,47	100%	Tieslietu ministrija	Valsts tiesu ekspertīžu birojs, Valsts policija, Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centrs Nodrošinājuma valsts aģentūra

Programmas mērķi un rādītāji

	Apraksts	Rādītāji	Bāzes līnija	Uzdevums
MĒRĶIS	Uzlabota noziedzības novēršana un izmeklēšana			
1.rezultāts	Paaugstināta ekonomisko noziegumu novēršanas un apkarošanas efektivitāte (PA20)	Pilnveidoti nacionālie politikas dokumenti un normatīvie akti	0	5
		Kriminālvajāšanai nodoto izmeklēto ekonomisko noziegumu krimināllietu skaits (%)	10%	20%
		Kriminālistikas ekspertīzes, kas ilgst vairāk nekā 30 dienas (%)	71%	60%
		Ikgadējais skaidras naudas konfiskācijas gadījumu skaits uz robežām	28	31
		ENAP izmeklējamu krimināllietu skaits uz vienu izmeklētāju⁵	22	15
1.1.iznākums	Uzlabota starpinstitucionālā sadarbība ekonomisko noziegumu apkarošanā	Izveidota vienota IT sistēma ekonomisko noziegumu apkarošanai	Nē	Jā
		Apmācīti darbinieki (sadalījumā pa dzimumiem)	0	50
1.2.iznākums	Uzlaboti pretkorupcijas mehānismi	Izveidota tiešsaistes trauksmes cēlēju ziņošanas platforma	Nē	Jā
		Organizētas sabiedrības izpratni un informētību veicinošas kampaņas	0	2
		Apmācīti darbinieki, kuri pilda amata pienākumus korupcijas novēršanā un apkarošanā (sadalījumā pa dzimumiem)	0	30
1.3.iznākums	Uzlabota ekonomisko noziegumu izmeklēšana	Uzlabota kriminālistikas laboratoriju infrastruktūra	Nē	Jā
		Ieviesta jauna kriminālistikas ekspertīzes metode	Nē	Jā
		Apmācīti darbinieki (sadalījumā pa dzimumiem)	0	50
1.4.iznākums	Stiprināta to iestāžu kapacitāte, kas atbildīgas par ekonomisko noziegumu novēršanu un apkarošanu	Apmācīti darbinieki cīņai ar ekonomiskajiem noziegumiem un korupciju (sadalījumā pa dzimumiem)	0	75

⁵ Kopējais lietu skaits dalīts ar kopējo izmeklētāju skaitu (Marts, 2018)

		Uzstādīts IT rīks ENAP vajadzībām	Nē	Jā
		Paplašināta un uzlabota ENAP infrastruktūra	Nē	Jā
1.5.iznākums	Stiprināta to iestāžu kapacitāte, kas atbildīgas par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas ierobežošanu	Apmācīti darbinieki (sadalījumā pa dzimumiem)	0	20
1.6.iznākums	Stiprināta to iestāžu kapacitāte, kas atbildīgas par pārrobežu ekonomisko noziegumu apkarošanu	Uzlabota RŠV Terehova infrastruktūra	Nē	Jā
		Apmācīti darbinieki (sadalījumā pa dzimumiem)	0	50
		Uzlabota VID kinoloģijas dienesta infrastruktūra	0	2
1.7. iznākums	Uzlabota tiesu ekspertīzes sistēma un kriminālistikas joma, stiprinot tiesu ekspertīžu iestāžu (VPKP, VTEB, VTMEC) kapacitāte.	Apmācīti darbinieki - tiesu eksperti, notikumu vietas apskates kriminālistikas speciālisti (sadalījumā pa dzimumiem).	0	48
		Aktualizētas un pilnveidotas tiesu ekspertīžu metodes, nodrošinot pēdu vispusīgāku izpēti.	0	2
		Atjaunots un uzlabots tehnoloģiskais nodrošinājums.	0	21
2.rezultāts	Uzlabota bērnu aizsardzības sistēma (PA22)	Pilnveidoti nacionālās politikas dokumenti un normatīvie akti	0	5
2.1.iznākums	Ieviests Barnahus	Apmācīti darbinieki (sadalījumā pa dzimumiem)	0	200
		Īstenoto informētības veicināšanas kampaņu skaits	0	2
		Uzlabotas telpas (saskaņā ar t.s. Eiropas Barnahus kvalitātes standartiem)	0	1
		Attīstīts multidisciplinārais starpinstitucionālais pakalpojumu modelis bērniem, kas cietuši no vardarbības	Nē	Jā
Divpusējās sadarbības rezultāts	Uzlabota policijas, starptautisko organizāciju un pašvaldību sadarbība	Uzticības līmenis starp Saņēmējvalsts un Donorvalstu iestādēm (skalā 1-7)	Tiks noteikts	≥4.5
		Apmierinātība ar partnerību (skalā 1-7)	Tiks noteikts	≥4.5
		Iestādes, kas izmanto divpusējā sadarbībā iegūtās zināšanas	N/A	≥50%
	Atbalstīti divpusējie sadarbības tīkli	Organizēti kopīgi Saņēmējvalsts un Donorvalstu iestāžu mācību kursi	0	3

PROGRAMMAS KONCEPCIJA

Programma: Iekšlietas

Valsts: Latvija

Ministry of the Interior of the Republic of Latvia

Divpusējās sadarbības iznākums		Īstenoti projekti, kas ietver sadarbību ar donora projekta partneri	0	2
		Dalībnieku skaits no Saņēmējvalsts, kas iesaistījušies pieredzes apmaiņā (sadālijumā pa dzimumiem)	0	20
		Dalībnieku skaits no Donorvalstīm, kas iesaistījušies pieredzes apmaiņā (sadālijumā pa dzimumiem)	0	10

Piešķiruma daļa un budžets

Attiecināmie programmas izdevumi	€20 528 235,47
Programmas piešķiruma daļa	85.00%
Kopējais programmas piešķirums	€ 17 449 000
Programmas piešķirums – EEZ piešķirumi(€)	€ 17 278 000
Programmas piešķirums – Norvēģijas piešķirumi (€)	€171 000

	Budžeta pozīcija	EEZ piešķirumi	Norvēģijas piešķirumi	Kopējais piešķirums	Programmas piešķiruma daļa	Attiecināmie programmas izdevumi
PV	Programmas vadība	1 305 000 €	0 €	1 305 000 €	85.00%	1 535 294 €
PJ20	1.rezultāts	14 213 500 €	171 000 €	14 384 500 €	85.00%	16 922 941,47 €
PJ22	2.rezultāts	1 759 500 €	0 €	1 759 500 €	85.00%	2 070 000 €
	Kopā	17 278 000 €	171 000 €	17 449 000 €	0.00%	20 528 235,47 €

I pielikums

Iepriekš noteiktais projekts Nr. 1 - Tiesībsargājošo iestāžu sadarbības veicināšana ekonomisko noziegumu novēršanā un apkarošanā Latvijā

<i>Projekta nosaukums:</i>	<i>Tiesībsargājošo iestāžu sadarbības veicināšana ekonomisko noziegumu novēršanā un apkarošanā Latvijā</i>
<i>Projekta iesniedzējs:</i>	VID
<i>Projekta partneris:</i>	VP
<i>Donoru projekta partneris:</i>	N/A
<i>Kopējās maksimālās attiecināmās projekta izmaksas:</i>	€ 2 197 000
<i>Projekta piešķiruma daļa:</i>	100%
<i>Projekta piešķiruma summa:</i>	€ 2 197 000
<i>Plānotais ilgums:</i>	52 mēneši

I. IZAICINĀJUMI

Informācijas apmaiņas un sadarbības mehānismi TSI starpā nav formalizēti un integrēti nedarbojas. Ir nepieciešams uzlabot koordināciju starp TSI politikas un darbības līmeņos.

NKIM vēl nav ieviests, tāpēc nav vienota standarta, ko piemērot informācijas apmaiņai starp TSI. NKIM ieviešana palīdzēs uzlabot informācijas apmaiņu starp TSI, tādējādi paātrinot izmeklēšanas procesus.

II. VAJADZĪBAS

Lai risinātu problēmas, ir nepieciešams: 1) izstrādāt programmatūru 2) izpildīt prasības par ierobežotas informācijas apstrādi 3) izstrādāt datu analīzes risinājumu VID vajadzībām 4) nodrošināt efektīvākas slēptās darbības.

III. MĒRĶA GRUPA

VID un VP darbosies kā mērķa grupas. Šo iestāžu spēju stiprināšana palīdzēs uzlabot sadarbību starp TSI, lai novērstu un apkarotu ekonomiskos noziegumus.

IV. MĒRĶIS, AKTIVITĀTES UN REZULTĀTI

MĒRĶIS: Efektīvāka ekonomisko noziegumu novēršana un apkarošana		
Pasākumi		Rezultāts
1.	Iestāžu informācijas apmaiņas ar VP juridisko procedūru izstrāde	Regulatīvo priekšlikumu projekti, procedūras, starpiestāžu procedūras ceļveži
2.	Iestāžu informācijas apmaiņas ar VP programmatūras izstrāde	Programmatūra
3.	Operatīvās darbībās iesaistīto speciālistu zināšanu un prasmju uzlabošana	Mācības vismaz 50 speciālistiem, darba semināri, rokasgrāmatas, lai nodrošinātu zināšanu ilgtspēju

Iepriekš noteiktais projekts Nr. 2 - *Ekonomisko noziegumu novēršana un apkarošana robežšķērsošanas vietā "Terehova"*

<i>Projekta nosaukums:</i>	<i>Ekonomisko noziegumu novēršana un apkarošana robežšķērsošanas vietā "Terehova"</i>
<i>Projekta iesniedzējs:</i>	<i>VID</i>
<i>Projekta partneris (-i):</i>	<i>Valsts nekustamie īpašumi, OECD</i>
<i>Kopējās maksimālās attiecināmās projekta izmaksas:</i>	€ 2 585 935
<i>Projekta piešķiruma daļa:</i>	100%
<i>Projekta piešķiruma summa:</i>	€ 2 585 935
<i>Plānotais ilgums:</i>	52 mēneši

I. IZAICINĀJUMI

Pašreizējās galvenās problēmas pie Latvijas ārējām robežām ir akcīzes preču kontrabanda, narkotiku nelikumīga tirdzniecība un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācija (tostarp skaidras naudas kontrabanda).

RŠV Terehova infrastruktūra būvēta 1997. gadā, tādēļ tā ir novecojusi un neatbilst esošajām prasībām. Nepieciešamās iekārtas nav iespējams uzlabot esošajās telpās.

Pienācīgu mācību telpu trūkums dienesta suņiem, kuri palīdz muitas darbiniekiem operatīvajā darbā uz robežām, kā arī nepietiekamas kinologu zināšanas un prasmes, būtiski kavē efektīvas un iedarbīgas muitas kontroles nodrošināšanu RŠV Terehova. Dienesta suņiem ir liela nozīme, lai palīdzētu aizsargāt robežas no aizliegtu un ierobežotu preču kontrabandas. Viņu stiprā puse ir spēja ātri un efektīvi pārbaudīt lielus cilvēku un preču daudzumus, atklājot dažādas preces, piemēram, narkotikas, cigaretes un naudu. Dienesta suņus izmanto viņu neuzkrītošo un nediskriminējošo plašas noteikšanas spēju dēļ, un viņi ir lielisks palīgmehānisms tehnoloģijām, piemēram, rentgena iekārtām.

II. VAJADZĪBAS

Lai risinātu problēmas, ir nepieciešams: 1) uzlabot robežkontroles un muitas iestāžu atbildīgo personu zināšanas un prasmes, tostarp par tādiem tematiem kā starpinstitucionālā koordinācija, skaidras naudas kontrabandas novēršana un atklāšana, kinologu un dienesta suņu zināšanu uzlabošana 2) stiprināt Latvijas muitas Kinoloģijas nodaļas kapacitāti, ieskaitot esošo telpu un mācību laukuma rekonstrukciju un atjaunošanu 3) uzlabot RŠV Terehova infrastruktūru, t.sk. uzbūvēt rentgena paviljonu rokas bagāžas kontrolei.

III. MĒRĶA GRUPA

VID Nodokļu un muitas policijas pārvalde, Latvijas muitas Kinoloģijas nodaļa un citas iestādes, kas iesaistītas ekonomisko noziegumu apkarošanā uz robežas, būs mērķa grupas. Minēto iestāžu spēju stiprināšana palīdzēs nodrošināt efektīvāku un iedarbīgāku kontroli RŠV Terehova, kas ir lielākais robežšķērsošanas punkts pie ārējās ES/Sengenā sauszemes robežas ar Baltkrieviju un Krieviju.

IV. MĒRĶIS, AKTIVITĀTES UN REZULTĀTI

MĒRĶIS: Efektīvāka ekonomisko noziegumu novēršana un apkarošana		
Pasākumi		Rezultāts
1.	Robežšķērsošanas vietas iestāžu sadarbības uzlabošana	Semināri 3 kontroles iestādēm, kas pilda uzdevumus attiecībā uz iedarbīgu robežkontroli, lai panāktu sinerģiju cīņā ar ekonomiskajiem noziegumiem
2.	Mehānismu un rādītāju uzlabošana, lai atklātu un konfiscētu nelikumīgu skaidras naudas pārvietošanu pāri robežai	Starpinstitucionālā procedūra attiecībā uz informācijas apmaiņu starp kontroles iestādēm attiecībā uz personām, kas varētu būt iesaistītas nelikumīgā skaidras naudas pārvietošanā Iekšējās vadlīnijas par darbībām, kas jāveic VID amatpersonām, lai atklātu nelikumīgu skaidru naudu uz ES ārējās robežas Mācību braucieni/pieredzes apmaiņa kinologiem un suņiem, kas iesaistīti skaidras naudas atklāšanā, par nelikumīgas pārrobežu skaidras naudas pārvietošanas atklāšanu
3.	Uzlabot muitas kontroles pakalpojumu kvalitāti, attīstot esošo infrastruktūru	Infrastruktūra galvenajai robežšķērsošanas vietas ēkai un paviljons bagāžas rentgena kontrolei Iekšējās inženierkomunikācijas
4.	Kinoloģijas vajadzībām paredzēto telpu rekonstrukcija, ieskaitot mācību laukumu	Telpas suņu praktiskai apmācībai - "suņu mācību laboratorija"
5.	Personāla mācības atbilstoši jaunākajām prasībām un dienesta suņu apmācība	Semināri Mācību braucieni muitas iestādēm (muitas suņu vienība) Atbalsts mācībām un mācīšanai (smaržu imitatori, smaržu karuseļi utt.) Specializētas mācību sesijas dienesta suņiem, izmantojot iegādāto mācību atbalsta aprīkojumu
6.	Pētījumi un analīze par: -Vielas un sastāvdaļas, ko izmanto cigarešu ražošanā -Narkotisku vielu smaržu atdarinātāju izmantošanas efektivitāte, apmācot suņus	Pētījumi

Iepriekš noteiktais projekts Nr. 3 - *Atbalsts trauksmes celšanas sistēmas izveidei Latvijā*

<i>Projekta nosaukums:</i>	<i>Atbalsts trauksmes celšanas sistēmas izveidei Latvijā</i>
<i>Projekta iesniedzējs:</i>	<i>KNAB</i>
<i>Projekta partneris(-i):</i>	<i>N/A</i>
<i>Kopējās maksimālās attiecināmās projekta izmaksas:</i>	<i>€ 650 000</i>
<i>Projekta piešķirtuma daļa:</i>	<i>100%</i>
<i>Projekta piešķirtuma summa:</i>	<i>€ 650 000</i>
<i>Plānotais ilgums:</i>	<i>52 mēneši</i>

I. IZAICINĀJUMI

Latvijā nav izveidota tiešsaistes trauksmes celšanas platforma, lai trauksmes cēlēji varētu efektīvi ziņot par koruptīvām darbībām un citiem pārkāpumiem, kuru atklāšana, izmeklēšana un novēršana ir KNAB kompetencē. Nepieciešams stiprināt pretkorupcijas mehānismus, celt sabiedrības informētību un mazināt toleranci pret korupciju, kā arī pilnveidot KNAB darbinieku spējas korupcijas novēršanā un apkarošanā.

Cilvēki nav tik dedzīgi, lai ziņotu par korupciju, nekā, piemēram, par noziegumiem, kas saistīti ar fizisku apdraudējumu. Bailes, ka ziņošana var radīt negatīvas sekas attiecībā uz profesionālo karjeru, liedz cilvēkiem ziņot par jebko aizdomīgu.

II. VAJADZĪBAS

Lai risinātu problēmas, ir nepieciešams: 1) izstrādāt un ieviest tiešsaistes trauksmes celšanas platformu 2) īstenot sabiedrības informēšanas kampaņas ar mērķi informēt sabiedrību par korupcijas izpausmēm, trauksmes celšanas iespējām un mazināt toleranci pret korupciju 3) stiprināt KNAB darbinieku kvalifikāciju un spējas korupcijas novēršanā un apkarošanā.

III. MĒRĶA GRUPA

Mērķa grupa ir KNAB. KNAB kapacitātes stiprināšana veicinās efektīvāku korupcijas novēršanu un apkarošanu Latvijā.

IV. MĒRĶIS, AKTIVITĀTES UN REZULTĀTI

MĒRĶIS: Efektīvāka ekonomisko noziegumu novēršana un apkarošana		
Pasākumi		Sagaidāmais rezultāts
1.	Tiešsaistes trauksmes celšanas platformas izstrāde un ieviešana	Tiešsaistes trauksmes celšanas platforma, procedūras
2.	Sabiedrības informētības palielināšana par trauksmes celšanu, trauksmes celšanas sistēmas izmantošanu un trauksmes cēlēju aizsardzības pasākumiem	Sabiedrības izpratni veicinošas kampaņas
3.	KNAB darbinieku kvalifikācijas celšana un spēju stiprināšana korupcijas novēršanas un apkarošanas darbā	Mācības

Iepriekš noteiktais projekts Nr. 4 - *Atbalsts Valsts policijai ekonomisko noziegumu izmeklēšanas paātrināšanai un kvalitātes uzlabošanai Latvijā*

<i>Projekta nosaukums:</i>	<i>Atbalsts Valsts policijai ekonomisko noziegumu izmeklēšanas paātrināšanai un kvalitātes uzlabošanai Latvijā</i>
<i>Projekta iesniedzējs:</i>	<i>VP</i>
<i>Projekta partneris(-i):</i>	<i>OECD, Iekšlietu ministrijas Informācijas centrs, Nodrošinājuma valsts aģentūra</i>
<i>Kopējās maksimālās attiecināmās projekta izmaksas:</i>	<i>€ 8 389 124</i>
<i>Projekta piešķiruma daļa:</i>	<i>100%</i>
<i>Projekta piešķiruma summa:</i>	<i>€ 8 389 124</i>
<i>Plānotais ilgums:</i>	<i>52 mēneši</i>

I. IZAICINĀJUMI

Būtisks izaicinājums Latvijas krimināltiesību ķēdē ir ekonomisko noziegumu krimināllietu izskatīšanas ievērojamais ilgums un zemā kvalitāte VP ENAP un VP KP, kā rezultātā ir zema procentuālā daļa no krimināllietām, kuras nodod kriminālvajāšanai. Līdz ar to, notiesājošo spriedumu skaits joprojām ir zems.

VP ENAP ir atbildīga par tādu pasākumu plānošanu, organizēšanu, koordinēšanu un īstenošanu, kuri nepieciešami, lai varētu novērst, identificēt un izmeklēt ekonomiskos noziegumus Latvijā. Galvenā problēma, ar ko šobrīd saskaras VP ENAP, ir izmeklētāju pārslodze, kas ir atkarīga no dažādiem faktoriem. Šo faktoru vidū ir prasmju un zināšanu trūkums, kā arī biroja telpu trūkums/neadekvātums, kas neļauj paplašināt personāla skaitu, kas ir būtiski, lai veicinātu lietu izskatīšanas efektivitāti. Pašreizējais izskatāmo lietu skaits uz vienu izmeklētāju VP ENAP ir 22, tas būtiski ietekmē VP apstrādāto lietu rezultātu efektivitāti un kvalitāti.

Augstas kvalitātes, savlaicīgas kriminālistikas ekspertīzes ir būtisks faktors, lai efektīvi izmeklētu ekonomiskos noziegumus. VP KP ir galvenais kriminālistikas ekspertīžu sniedzējs Latvijā, kur ekspertīzes veic pēc TSI un citu iestāžu pieprasījuma (t.sk. KNAB un Latvijas Banka). VP KP arī apseko noziegumu vietas, ievācot pierādījumus visā Latvijā. Pastāvīgs rindu pieaugums uz kriminālistikas ekspertīžu veikšanu ir nopietna problēma VP KP. Atkarībā no ekspertīzes veida rinda uz tās veikšanu var ilgt līdz pat 36 mēnešiem (piemēram, daktiloskopija - līdz 7 mēnešiem, skaņu ieraksti - līdz 24 mēnešiem, IT - līdz 36 mēnešiem), kas noved pie palielināta laika, pirms lietas nodod prokuratūrai, klientu sūdzībām, bioloģisko paraugu degradāciju, un pat pie tā, ka kriminālprocesi nereti beidzas bez notiesājoša sprieduma. Rindu problēmu uzsver arī Valsts kontrole savā ziņojumā par pirmstiesas izmeklēšanu (2017. g.). Tā norāda, ka laika posmā no 2015. līdz 2016. gadam ir samazinājies kriminālistikas ekspertīžu veikšanas ātrums - 71 % no kriminālistikas ekspertīzēm tika veiktas laikā, kas pārsniedza 30 dienas (salīdzinājumā ar laikposmu no 2012. līdz 2013. gadam, kad 59 % no kriminālistikas ekspertīzēm tika veiktas laikā, kas pārsniedza 30 dienas).

II. VAJADZĪBAS

Šī iepriekš noteiktā projekta galvenais mērķis ir rekonstruēt notikumu secību, kas noved pie nozieguma, identificēt aizdomīgos un cietušos, kā arī nodrošināt augstas kvalitātes un savlaicīgu dokumentu nodošanu tiesai, lai varētu notiesāt noziedzniekus. VP ENAP vajadzības saistībā ar ātruma un kvalitātes problēmu ekonomisko noziegumu izmeklēšanā ietver iespēju un infrastruktūras uzlabošanu, t.sk. mācības, metodoloģijas atjaunošanu, jaunus, mūsdienīgus IT analīzes rīkus, pierādījumu uzglabāšanas un intervēšanas telpu paplašināšana/nodrošināšana un pierādījumu apstrādes iespējas (piemēram, pašlaik ir tikai viena telpa, kas piemērota konfidencialu dokumentu apstrādei), uzlabojot specializēto telpu

skaņas izolāciju un ventilāciju, elektrotīkla pieslēguma jaudas palielināšanu, lai nodrošinātu esošo iekārtu, t.sk. analīzes ierīču, funkcionēšanu. VP ENAP biroja telpu paplašināšana un atjaunošana ļaus pieņemt darbā papildu izmeklētājus, tādējādi samazinot pašreizējo izmeklētāju pārslodzi un ļaujot tiem uzlabot izmeklēšanu kvalitāti. Projektā tiks risinātas arī vajadzības, kas saistītas ar moderna, specifiska izlūkošanas aprīkojuma iegādi operatīvajām vajadzībām, tostarp video un novērošanas iekārtas.

Latvijai ir ļoti svarīgi saņemt atbalstu, lai varētu dalīties un analizēt kriminālos pierādījumus drošā un likumīgā veidā. Tāpēc ar šo programmu tiks risinātas VP KP vajadzības, ieviešot jaunas modernas ekspertīzes metodes, atjauninot infrastruktūru, tostarp nepieciešamās īpašās iekārtas. Tas cita starpā ietver aparatūru un programmatūru kibernetizāciju un finanšu ekspertīzes jomā, kam nepieciešama būtiska atjaunināšana, ņemot vērā tehnoloģiju attīstību, ko noziedznieki izmanto šajās jomās. VP KP personālam ir īpašas vajadzības pēc mācību programmām, tostarp mācības saistībā ar profesionālu kriminālnoziedzumu vietu izmeklēšanu un pierādījumu ievākšanas metodēm, piemēram, noziedzīgo līdzekļu izsekošana, arestēšana un konfiskācija.

III. MĒRĶA GRUPA

VP ENAP, VP KP, FID, Ģenerālprokuratūra, Latvijas Banka, KNAB būs mērķa grupas. Šo iestāžu darbības spēju uzlabošana palīdzēs paātrināt un uzlabot izmeklēšanas kvalitāti.

IV. MĒRĶIS, AKTIVITĀTES UN REZULTĀTI

MĒRĶIS: Efektīvāka ekonomisko noziegumu novēršana un apkarošana		
Pasākumi		Sagaidāmais rezultāts
1.	Starpinstitucionālās sadarbības novērtēšana, t.sk. esošās normatīvās bāzes trūkumu analīze	Novērtējums, nepieciešamo darbību plāns
2.	VP ENAP, VP KP un Ģenerālprokuratūras darbinieku mācību vajadzību noskaidrošana un atbilstošu mācību nodrošināšana	Novērtējums, nepieciešamo mācību plāns, mācības
3.	VP ENAP kapacitātes stiprināšana	Uzlabota, rekonstruēta un droša infrastruktūra, moderna aprīkojuma iegāde un darbība, aparatūras un programmatūra uzlabošana un darbība, mācības, izpratnes veidošanas materiāli un tīmekļa rīki
4.	VP KP kapacitātes stiprināšana	Paplašināta infrastruktūra, rekonstruētas, atjauninātas, pielāgotas, jaunas ekspertīzes metodes, laboratorijas aprīkojums, kriminālistikas programmatūra, mācības
5.	Darbinieku zināšanu un prasmju uzlabošana pārņemot labāko praksi pierādījumu atgūšanā un līdzekļu konfiskācijā	Mācības
6.	Aktīvu pārvaldības sistēmu novērtēšana un procesuālo risinājumu izstrāde, lai palielinātu aktīvu pārvaldības efektivitāti	Novērtējuma ziņojumi, procesuālie priekšlikumi, vadlīnijas

Iepriekš noteiktais projekts Nr. 5 - *Darbinieku zināšanu pilnveide noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas apkarošanā Latvijā*

<i>Projekta nosaukums:</i>	<i>Darbinieku zināšanu pilnveide noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas apkarošanā Latvijā</i>
<i>Projekta iesniedzējs:</i>	<i>FID</i>
<i>Projekta partneris (-i):</i>	<i>FKTK</i>
<i>Kopējās maksimālās attiecināmās projekta izmaksas:</i>	<i>€ 450 000</i>
<i>Projekta piešķiruma daļa:</i>	<i>100%</i>
<i>Projekta piešķiruma summa:</i>	<i>€ 450 000</i>
<i>Plānotais ilgums:</i>	<i>52 mēneši</i>

I. IZAICINĀJUMI

Latvija ir reģionālais finanšu centrs, līdz ar to šeit pastāv ievērojami noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas riski, ārzonu kompānijas bieži izmanto Latviju līdzekļu legalizēšanai. Nesen veiktās ārvalstu regulatīvās darbības, kuru mērķis bija Latvijas bankas, liecina, ka uzraudzības iestādes joprojām saskaras ar būtiskām problēmām finanšu sektora finanšu integritātes uzlabošanā, kas nodrošina lielu daļu ārvalstu klientu. Kompetento iestāžu būtiskākā problēma ir pietiekamu zināšanu trūkums, lai atpazītu un apkarotu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju finanšu sistēmā.

II. VAJADZĪBAS

Lai risinātu problēmas, galvenā nepieciešamība ir uzlabot FID un FKTK (darbojas kā galvenais naudas pretatmazgāšanas (NPA) uzraugs Latvijas finanšu sektorā) darbinieku zināšanas. Speciālistiem ir nepieciešams metodoloģiskais un kapacitātes stiprināšanas atbalsts, lai paaugstinātu viņu spējas atpazīt shēmas, kas saistītas ar naudas atmazgāšanu, terorisma finansēšanu un masu iznīcināšanas ieroču (MII) izplatīšanu. Finanšu iestādes, jo īpaši bankas, turpmāk ir jāinformē par efektīviem līdzekļiem, lai īstenotu savas NPA saistības, kā arī par nacionālajiem un sektorālajiem riskiem, kas raksturīgi Latvijai.

III. MĒRĶA GRUPA

Mērķa grupa ir FID, FKTK un ziņošanas iestādes - finanšu sektora dalībnieki Latvijā. Šo iestāžu spēju stiprināšana uzlabos noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas atpazīšanu un apkarošanu Latvijas finanšu sistēmā.

IV. MĒRĶIS, AKTIVITĀTES UN REZULTĀTI

MĒRĶIS: Efektīvāka ekonomisko noziegumu novēršana un apkarošana		
Pasākumi		Sagaidāmais rezultāts
1.	Attiecīgo iestāžu darbinieku zināšanu uzlabošana cīņai ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju.	Mācības, mācību braucieni, semināri
2.	Zināšanu uzlabošana un izpratnes veicināšana ziņošanas iestādēs (it īpaši finanšu sektorā) saistībā ar efektīvu savu kā NPA saistību izpildi un izpratni par riskiem, kas saistīti ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, terorisma finansēšanu un masu iznīcināšanas ieroču izplatīšanu.	Mācības un izpratnes veicināšana

Iepriekš noteiktais projekts Nr. 6 - *Atbalsts Barnahus ieviešanai Latvijā*

<i>Projekta nosaukums:</i>	<i>Atbalsts Barnahus ieviešanai Latvijā</i>
<i>Projekta iesniedzējs:</i>	<i>Labklājības ministrija</i>
<i>Projekta partneri(-i):</i>	<i>, Bērnu klīniskās universitātes slimnīca, OECD</i>
<i>Donoru projekta partneris (i):</i>	<i>Islandes valdības bērnu aizsardzības aģentūra</i>
<i>Kopējās attiecināmās izmaksas:</i>	<i>maksimālās projekta € 2 070 000</i>
<i>Projekta piešķiruma daļa:</i>	<i>100%</i>
<i>Projekta piešķiruma summa:</i>	<i>€ 2 070 000</i>
<i>Plānotais ilgums:</i>	<i>52 mēneši</i>

I. IZAICINĀJUMI

Bērni, kas ir cietuši no vardarbības, un/vai to liecinieki nesaņem pietiekami efektīvu un kvalitatīvu atbalstu un aprūpi Latvijā, kas bieži noved pie atkārtotas bērnu traumēšanas un atkārtotas bērnu kļūšanas par upuriem. Bērniem, kas cietuši no vardarbības, ir jāsniedz atkārtotas intervijas dažādam personālam vairākās institūcijās dažādās to atrašanās vietās kombinācijā ar to, ka tiek pielietotas neatbilstošas intervēšanas metodes. Nepietiekama iestāžu sadarbība bieži vien rada nopietnu negatīvu psiholoģisku ietekmi uz bērniem.

II. VAJADZĪBAS

Lai risinātu problēmas, galvenā nepieciešamība ir ieviest Barnahus modeli Latvijā.

III. MĒRĶA GRUPA

Labklājības ministrija, VP, Bērnu klīniskās universitātes slimnīca un Latvijas Bērnu fonds kalpos kā mērķa grupas. Šo iestāžu spēju uzlabošana nodrošinās, ka cietušie bērni un/vai liecinieki no vardarbības saņem pietiekami efektīvu un kvalitatīvu atbalstu un aprūpi Latvijā.

IV. MĒRĶIS, AKTIVITĀTES UN REZULTĀTI

Mērķis – uzlabota bērnu aizsardzība		
Pasākumi		Sagaidāmais rezultāts
1.	Esošās situācijas novērtēšana	Novērtējums
2.	Sabiedrības izglītošana par jautājumiem, kas saistīti ar vardarbību pret bērniem, tostarp praktisku informatīvo un izglītojošo materiālu izstrāde	Sabiedrības izpratni veicinošas kampaņas
3.	Uzlabot zināšanas par vardarbību, tiem speciālistiem, kas strādā ar bērniem, kuri cietuši no vardarbības	Mācību braucieni, mācību kursi un mācību programmas, vadlīnijas
4.	Attīstīts starpdisciplinārais starpinstitucionālais pakalpojumu modelis	
5.	Telpu pielāgošana saskaņā ar Eiropas Barnahus kvalitātes standartiem	Telpas saskaņā ar Eiropas Barnahus kvalitātes standartiem

Iepriekš noteiktais projekts Nr. 7. - Tiesu ekspertīžu sistēmas un notikumu vietas apskates kapacitātes stiprināšana

<i>Projekta nosaukums:</i>	<u>Tiesu ekspertīžu sistēmas un notikumu vietas apskates kapacitātes stiprināšana</u>
<i>Projekta iesniedzējs:</i>	TM
<i>Projekta partneris:</i>	VP, VTEB, VTMEC, NVA
<i>Donoru projekta partneris:</i>	N/A
<i>Kopējās maksimālās attiecināmās projekta izmaksas:</i>	€ 2 881 176,47
<i>Projekta piešķiruma daļa:</i>	100%
<i>Projekta piešķiruma summa:</i>	€ 2 881 176,47
<i>Plānotais ilgums:</i>	30 mēneši

I IZAICINĀJUMI

1. Ekspertīzes galvenais mērķis ir ne tikai sniegt objektīvu atzinumu, atbildot uz ekspertīzes noteicēja uzdotajiem jautājumiem attiecībā uz lietā nepieciešamo faktu noskaidrošanu, bet vienlaicīgi arī ekspertīzei nodoto pēdu un lietisko pierādījumu saglabāšana citu lietā nepieciešamo ekspertīžu veikšanai. Tāpēc būtiski ir ekspertīzei uzdoto jautājumu risināšanai izmantot pēc iespējas vairāk nedestruktīvo metožu. Viens no ekspertīzes objektiem, kam būtiska būtu šāda veida pieeja, ir dažāda veida dokumenti, tai skaitā, finanšu dokumenti, kuros, iespējams, izdarīti labojumi. Lai ātri un kvalitatīvi veiktu šādu izpēti, sākotnēji nepieciešams izmantot plaša gaismas spektra iekārtas. Parasti finanšu noziegumu lietās dokumentu skaits ir ļoti liels, un tas prasa laikietilpīgu izpēti. Nesamērīgi liels laiks ekspertīzē ir gaidīšanas laiks, kad ekspertam jāgaida rindā uz attiecīgo iekārtu. Bez šī etapa veikšanas turpmākā dokumenta materiāla izpēte nav iespējama. Minētās iekārtas tiek izmantotas arī citu objektu izpētei dažādās tiesu ekspertīžu specialitātēs, ka arī Eiropas tiesu ekspertīžu iestāžu asociācijas (turpmāk – ENFSI) starptautisko projektu radīto datu bāžu uzturēšanai, ievietojot tajās aizvien jaunu informāciju. Gaismas iekārtu parka palielināšana ievērojami saīsinātu dokumentu ekspertīzes kopējo izpildes laiku.

2. Krimināllietu izmeklēšanas un iztiesāšanas laikā procesa virzītājiem rodas aizvien sarežģītākas situācijas, kuru risināšanā ir nepieciešamas speciālās tiesu eksperta zināšanas. Tāpēc tiesu ekspertu kvalifikācijas un kompetences uzturēšana ir svarīgs process tiesu ekspertīzes sistēmas attīstībā valstī. Būtisks ieguldījums jaunu metožu ieviešanā un jaunu rīku pielietošanā ekspertīzē ir praktisko iemaņu gūšana un pieredzes apmaiņa starp dažādu valstu tiesu ekspertiem. Tā kā VTEB ir ENFSI biedrs kopš 1998. gada, un ENFSI mērķis ir tiesu ekspertīžu procesu harmonizēšana, lai nodrošinātu vienā valstī ekspertīzē radīto pierādījumu uzticamību citā valstī, ekspertīzes atbilstoša līmeņa uzturēšana ir nozīmīgs faktors lietās, kas saistītas ar izmeklēšanu vai tiesas procesu citās valstīs. Minētie pasākumi tiek realizēti ENFSI ekspertu darba grupu ietvaros, apmaiņas programmās, kā arī iestādes budžeta ietvaros. Saskaņā ar Tiesu ekspertu likumu tiesu ekspertus sagatavo tiesu ekspertīžu iestāde jeb normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā sertificēts tiesu eksperts atbilstošajā tiesu eksperta specialitātē, kas prasa augsti kvalificētu speciālistu piesaisti

3. Atbilstoši procesa virzītāja lēmumam (96-98% gadījumu tā ir Valsts policija) Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centrs veic vardarbīgā nāvē mirušu personu (vidēji 2800 ekspertīzes gadā) un dzīvu personu - cietušo un aizdomās turamo (vidēji 8500 ekspertīzes gadā) tiesu medicīniskās ekspertīzes, kā arī dzīvu un mirušu personu bioloģiskā materiāla un lietisko pierādījumu laboratoriskās izpētes un ekspertīzes četrās laboratorijās (vidēji 8000 izpētēs un ekspertīzēs gadā izmeklējot ap 60 000 objektu).

Neveicot ieguldījumu tiesu ekspertīzes un laboratoriskās izpētes tehnoloģiskajā nodrošinājumā, pastāv risks, ka tiesībsargājošās iestādes var nesaņemt tiesu medicīnisko ekspertīzi. Uz novecojušo tehnoloģiju bāzes nevar izstrādāt un attīstīt jaunas ekspertīzes metodes, kas ļautu ātrāk reaģēt uz jauniem noziedzīgās pasaules radītiem izaicinājumiem, piemēram, narkotisko un psihoaktīvo vielu aprītē.

Ekspertīzes veikspēja būtiski ietekmē ne tikai lietas virzību dažādos procesa posmos, bet arī lietas iznākumu, līdz ar to ietekmē tiesībsargājošo iestāžu darbības un pastarpināti arī iedzīvotājus, nodrošinot tiesisko paļāvību uz savlaicīgu un objektīvu lietas iztiesāšanu.

Veikto ekspertīžu un izpēšu efektivitāte un objektivitāte vienādā mērā ir atkarīgas ne tikai no personāla augstās kvalifikācijas, bet arī no esošo tehnoloģiju un tehnoloģisko procesu, kas tiek izmantoti ekspertīžu veikšanā, darbības un pilnveides, un pēc iespējas jaunu, mūsdienu prasībām atbilstošu tehnoloģiju ieviešanas praksē. Pašreizējais tehnoloģiskais nodrošinājums ir ar augstu nolietojuma procentu, kas rada risku ekspertīžu nepārtrauktībai un pieejamībai. Jaunu, mūsdienīgu tehnoloģiju ieviešana praksē ļaus attīstīt jaunas ekspertīzes un izpētes metodes.

4. Projekta finansējums nepieciešams, lai palielinātu efektivitāti notikuma vietas apskatēs, nodrošinot kriminālistikas speciālistus ar nepieciešamo aprīkojumu un zināšanām par mūsdienu iespējām noziegumu izmeklēšanā un citu valstu pieredzi šajā jomā, kā arī, lai nodrošinātu drošu darba vidi notikuma vietas apskates laikā. Notikuma vietas apskatē iegūstamā informācija ir svarīga noziegumu izmeklēšanā, tāpēc nepieciešams, lai varētu veikt šo darbību neatkarīgi no apgrūtinājumiem, piemēram, notikuma vietas pieejamība vai drošības notikuma vietā, pielietojot atbilstošu darba aprīkojumu un zināšanas par kriminālistikas tehniku, metodēm un darba drošību.

Veicot notikuma vietas apskates un pildot darba pienākumus, rodas nepieciešamība pēc jauniem tehniskiem risinājumiem, kā arī rodas situācijas, kurās nav iespējams izmantot jau esošo aprīkojumu, jo vecā tehnika (autoparks) tam nav pielāgota. Nav izstrādātas katastrofu upuru identificēšanas metodes, ko izmanto, lai identificētu cilvēku izraisītu vai dabisku masveida negadījumu upurus. Kā arī nav vienotas metodes un formu pielietošana notikuma vietas apskatēs sadarbojoties ar ārvalstu speciālistiem. Nav pietiekoši nodrošināta pieredzes apmaiņa ar analogisku iestāžu darbiniekiem.

Šobrīd darbinieki nav nodrošināti ar speciālo apģērbu izbraukšanai uz notikumu vietām, piemēram: (paaugstinātas ķīmiskās drošības apģērbu, paaugstinātas indīgo gāzu drošības apģērbu, pret radiācijas apģērbu, anti statisku apģērbu, u.t.t.), kā arī nav iespējams konstatēt bīstamo vielu piesārņojuma līmeni notikuma vietās pirms kriminālprocesuālo darbību uzsākšanas un to veikšanas laikā.

Lai uzlabotu esošo situāciju, būtu nepieciešams jauns tehniskais nodrošinājums (autoparks, tehniskās iekārtas, darba apstākļi, u.t.t.), kā arī nepieciešams paaugstināt darbinieku kvalifikāciju par inovatīvajiem kriminālistikas tehnikas risinājumiem un pielietojumu ikdienā. Uzlabot darbinieku darba drošību, saistībā ar bīstamo vielu piesārņojuma noteikšanu, veicot darba pienākumus.

Šīs iniciatīvas īstenošana ir svarīga, jo, nodrošinot ar mūsdienu prasībām atbilstošu tehnisko aprīkojumu un atbilstoši kvalificētu personālu, kā arī, paaugstinot darba drošību, iespējams, būtiski uzlabot darbu notikumu vietu apskatēs, kas dod neaizvietojamu ieguldījumu noziegumu izmeklēšanā.

Lai nodrošinātu tehniskā nodrošinājuma atjaunošanu, jo īpaši, autoparka atjaunošanu nepieciešams piesaistīt Nodrošinājuma valsts aģentūru.

II VAJADZĪBAS

1. Uzlabot tiesu ekspertu kandidātu mācību efektivitāti un kvalitāti, nodrošinot augsti kvalificētus jaunus tiesu ekspertus. Attīstīt un paplašināt esošo tiesu ekspertu profesionālo kvalifikāciju, tajā skaitā donorvalsts, ekspertīžu iestādēs, ENFSIursos un citās tiesu ekspertu izglītības programmās.

Augsti kvalificētu ekspertu atbalsts nodrošinās objektīvus pierādījumus izmeklēšanas un iztiesāšanas procesos, kas savukārt nodrošinās krimināllietu izmeklēšanas un iztiesāšanas kvalitāti un adekvātus termiņus.

Celt kriminālistikas speciālistu kvalifikāciju un uzturēt esošās zināšanas, lai nodrošinātu efektīvu darbu notikuma vietā. Augsti kvalificēts kriminālistikas speciālists ievērojami palielina iespēju atrast, fiksēt un izņemt lietiskos pierādījumus, kā rezultātā paaugstinās noziedzīgu nodarījumu izmeklēšanas un atklāšanas efektivitāte.

2. Sniegt atbalstu krimināllietu izmeklēšanā un izskatīšanā, nodrošinot procesa virzītāju ar viņam nepieciešamo informāciju pēc iespējas īsākā termiņā, tādā veidā saīsinot izmeklēšanas/ izskatīšanas laiku, kā arī nodrošinot uz objektīviem, pierādījumiem balstītu tiesas nolēmumu.

Mērķa sasniegšanai nepieciešams uzlabot materiāltehnisko bāzi tiesu ekspertīžu iestādēs, tajā skaitā atjaunot un attīstīt tiesu medicīniskās ekspertīzes un izpētes tehnoloģisko nodrošinājumu (tehnisko aprīkojumu un laboratoriju infrastruktūra ekspertīzes un izpētes funkciju kopumā, tajā skaitā DNS ekspertīžu, toksikoloģisko ekspertīžu un izpēšu, tiesu medicīniskās kriminālistikas ekspertīžu, autopsiju un histoloģiskās izpētes veikšanai; ekspertīzes objektu izsekojamībai).

3. Palielināt kriminālistikas speciālistu iespējas notikuma vietā, ceļot to mobilitāti un nodrošinot ar nepieciešamo aprīkojumu un materiāliem, kas atbilst mūsdienu iespējām un sniedz iespēju strādāt nestandarta apstākļos. Garantēt drošu darba vidi notikuma vietā, lai veiktu apskati, konstatējot iespējamus apdraudējumus un novērstu iespējamu ietekmi uz kriminālistikas speciālistu veselību un dzīvību. Efektīva notikuma vietas apskate būtiski palielina iespējas nozieguma izmeklēšanā un atklāšanā, kas noteikta par programmas mērķi.

III MĒRĶA GRUPA

Mērķa grupa ir VPKP, VTEB, VTMEC. Ieguvējas būs sabiedrība un visas tiesībsargājošās iestādes (Valsts policija, Prokuratūra, tiesas),

IV MĒRĶIS, AKTIVITĀTES UN REZULTĀTI

MĒRĶIS: Uzlabota tiesu ekspertīzes sistēma un kriminālistikas joma, stiprinot tiesu ekspertīžu iestāžu (VPKP, VTEB, VTMEC) kapacitāti.

Pasākumi	Rezultāts
Tiesu ekspertīžu iestāžu un kriminālistikas jomas (notikumu vietu apskates) materiāltehniskās kapacitātes stiprināšana un mobilitāte.	Papildināts materiāltehniskais nodrošinājums, kas ļaus paaugstināt notikumu vietu apskates speciālistu mobilitāti un nodrošinās piemērotu aprīkojumu (apskates telpu transportēšanas līdzekļi ar paaugstinātu caurgājamību, speciāli aprīkoti transportlīdzekļi notikumu vietu apskates speciālistu izbraukšanai uz notikuma vietām, speciālo apģērbu iegāde, portatīvās iekārtas bīstamo vielu, gāzu, starojuma konstatēšanai un noteikšanai notikuma vietās, numerācijas,

	<p>marķēšanas un citu darba materiālu katastrofu upuru identificēšana, specializēto noziegumu un notikumu veidu, objektu, liķu, liķu daļu identifikācijas materiālu un Interpola veidlapu adaptācija nacionālajam līmenim un to iegāde, planšētdatoru iegāde, lai no notikuma vietas datubāzēs ievadītu informāciju), kā arī palielināta tiesu ekspertīzes kapacitāte, izmantojot nedestruktīvas metodes (speciālo gaismas avotu iekārtu iegāde), nodrošināta tiesu ekspertīzes un izpētes nepārtrauktība ārkārtas situācijās un atjaunots tehnoloģiskais nodrošinājums tiesu medicīniskās ekspertīzes veikšanai (tehniskais aprīkojums un laboratoriju infrastruktūra īpaši toksikoloģisko ekspertīžu un izpēšu, tiesu medicīniskās kriminālistikas ekspertīžu, DNS ekspertīžu, autopsiju un histoloģiskās izpētes veikšanai; ekspertīzes objektu izsekojamībai).</p> <p>Aktualizētas atbilstošās tiesu ekspertīžu metodes un Eiropas Savienības līmenī harmonizētas notikumu vietu apskates metožu formas.</p>
<p>Tiesu ekspertu kandidātu mācības, kā arī tiesu ekspertu un notikumu vietas apskates speciālistu kvalifikācijas pilnveide.</p>	<p>Apmācīti tiesu ekspertu kandidāti, tiesu eksperti un notikumu vietas apskates speciālisti (tajā skaitā ārvalstu tiesu ekspertīžu iestādēs, policijas iestādēs, ENFSI, INTERPOL, u.c.). Izstrādāti un pieejami mācību materiāli e-vidē. Iegūta pieredze un informācija par inovatīviem kriminālistikas tehnikas risinājumiem un to pielietojumu (apmeklējot starptautisko kriminālistikas tehnikas izstādi).</p>

V INDIKATĪVAIS PLĀNOTO PROJEKTA AKTIVITĀŠU BUDŽETA SADALĪJUMS

Nr.	Pasākuma/aktivitātes nosaukums	€
	Pieejamais finansējums	2 881 176
	Iesniegtie pasākumi kopā	2 881 176
1. Administratīvās izmaksas		
	TM	
1.1.	1.1.1. Projekta vadība; 1.1.2. Administratīvie izdevumi.	115 300

VTEB		
1.2.	Projekta asistenta izdevumi (papildus pienākumi).	27 000
VTMEC		
1.3.	Projekta asistenta izdevumi (papildus pienākumi).	66 499
VPKP/Nodrošinājuma valsts aģentūra		
1.4.	Projekta asistenta izdevumi (papildus pienākumi).	84 300
		KOPĀ
		293 099
2. Pasākumi		
Tiesu ekspertīžu iestāžu un kriminālistikas jomas (notikumu vietu apskates) materiāltechniskās kapacitātes stiprināšana un mobilitāte.		2 318 757
VTEB		
2.1.	Lietisko pierādījumu un pēdu izpētes laboratorijas izveide (speciālo gaismas avotu iekārta, skeneris, fotosistēma).	300 400
		VTEB kopā
		300 400
VTMEC		
2.2.	Iekārtas psihoaktīvo vielu identificēšanai un apstiprināšanai: jauno psihoaktīvo vielu identificēšanai (šķidrums tandēma MS hromatogrāfs - LC-MS: šķidrums hromatogrāfijas/tandem masas spektrometrijas aparatūra) un etilspirta, tā homologu un psihoaktīvo vielu kvantitatīvai noteikšanai (GC-FID hromatogrāfs bez autosamplera un adata).	385 017
2.3.	Iekārtu kopums tiesu medicīniskās ekspertīzes subjektu un objektu mašīnlasāmai identificēšanai un izsekojamībai (objektu marķēšana) - 18 termoprinteri marķēšanai, 18 mobilie skaneri, 18 datori, programmatūra un lietošanas apmācība.	67 605,00
2.4.	Iekārta tiesu medicīniskās kriminālistikas ekspertīžu veikšanai smagmetālu noteikšanai lietiskajos pierādījumos (Micro X-ray fluorescences spektrometrs).	79 490
2.5.	Iekārtas un aprīkojums autopsiju veikšanai: moderni aprīkoti 9 autopsiju galdi un autopsiju zāles aprīkojuma 9 vienības (medicīniskā darba virsma, medicīniskā izlietne, baktericīdā lampa, laminārās gaisa plūsmas iekārta, autopsiju lampa), audu parafinēšanas iekārta, 2 saldēšanas agregāti.	421 945
		VTMEC kopā
		954 057
VPKP		
2.6.	Atjaunots reģionālo struktūrvienību autotransporta parku, kas būtu paredzēts: a) iegādāties piecus paaugstinātas caurgājāmības transporta līdzekļus ar piekabēm, kas paredzēti pārvietojamo apskates telpu transportēšanai uz notikuma vietām; b) iegādāties 15 mehāniskos transporta līdzekļus, kas paredzēti notikuma vietas speciālistu izbraukšanai uz notikuma vietām (aprīkotas ar speciālo apgaismojumu, sprieguma invertoriem vai ģeneratoriem, darba vietām speciālistiem, materiāliem un instrumentiem).	897 800

2.7.	Speciālo apģērbu izbraukšanai uz notikumu vietām iegāde, piemēram, paaugstinātas ķīmiskās drošības, paaugstinātas indīgo gāzu drošības, paaugstinātas pret radiācijas apģērbu, anti statisku un slīdīgu apģērbu, u.t.t. dažādām nepieciešamībām, sākot ar ugunsgrēku izmeklēšanu un narkotisko vielu laboratoriju izpēti, beidzot ar ražošanas iekārtu, rentgena iekārtu un sprāgstierīču izpēti jau sākotnējā stadijā notikuma vietā.	82 000
2.8.	Speciālas portatīvās iekārtas bīstamo vielu, gāzu, starojuma konstatēšanai un noteikšanai notikuma vietās.	84 500
	VPKP kopā	1 064 300
3. Tiesu ekspertu kandidātu mācības un tiesu ekspertu, kā arī notikumu vietas apskates speciālistu un kvalifikācijas pilnveide.		269 320
	Kopīgā aktivitāte	
3.1.	Mācību satura izstrāde tiesu ekspertu kandidātu apmācībai un notikumu vietas apskates speciālistu kvalifikācijas pilnveidei, piesaistot starptautiskos partnerus.	124 970
	Kopā	124 970
	VTEB	
3.2.	Dalība starptautiskos kvalifikācijas paaugstināšanasursos.	18 000
	VTEB kopā	18 000
	VPKP	
3.3.	Dalība starptautiskos kvalifikācijas paaugstināšanasursos .	76 000
	VPKP	76 000
	VTMEC	
3.4.	Kvalifikācijas paaugstināšana.	50 350
	VTMEC kopā	50 350

Finanšu ministrs

J. Reirs

Vajevska 67 083 953,
Inga.Vajevska@fm.gov.lv